

АНОТАЦІЯ

Чуб М. А. Невідомий романтик Крістіан Сіндінг: еволюція фортепіанного стилю.

Наукове обґрунтування творчого мистецького проєкту на здобуття ступеня доктора мистецтва за спеціальністю 025 – «Музичне мистецтво»; галузі 02 – «Культура та мистецтво». Харківський національний університет мистецтв імені І.П.Котляревського, Міністерство культури України та інформаційної політики. Харків, 2023.

Дослідження являє собою досвід репрезентації творчості маловідомого в Україні норвезького композитора Крістіана Сіндінга останньої третини ХІХ – першої половини ХХ століть. Автором творчого мистецького проєкту реалізовано у концертних програмах 2021- 2023 років повний корпус фортепіанних творів митця (за винятком Фортепіанного концерту). На підставі вивчення іншомовної історіографії (на якій сформовані уявлення про особистість композитора, «генокод», творчі впливи та зв'язки) та ґрунтовного теоретичного аналізу його фортепіанних творів зроблено узагальнення щодо фортепіанного стилю як системи світоглядних та музично-мовних принципів.

Новизна отриманих результатів полягає у тому, що фортепіанна творчість К. Сіндінга є зовсім не представленою на теренах сучасного українського музикознавства, а його твори практично не звучать на концертних майданчиках, у педагогічному процесі музичних середніх та вищих навчальних закладів. Концепція творчого мистецького проєкту розкриває еволюцію фортепіанного стилю К. Сіндінга як носія норвезької музичної культури в контексті традицій Західної Європи. В науковий обіг уведено фортепіанні твори крупної та малої форми К.Сіндінга. Автором розроблено періодизацію фортепіанної творчості: наступні жанри (концерт, соната, цикли мініатюр) репрезентують концептуальні засади мислення композитора-романтика.

Впродовж усього дослідження розгортається *дихотомія дослідницького виміру: мистецької традиції та творчої особистості* норвезького композитора. Виконавська аналітика, запропонована автором дослідження на ґрунті системного опису музичної драматургії фортепіанних творів митця, відкрила змістовні складові історико-культурного синтезу загальноєвропейської та національної традицій.

Звуковий образ фортепіано уособлює не лише виконавський ідеал фортепіанного стилю окремих творів митця, але й асоційований образ Автора – цілісний портрет «останнього романтика» Крістіана Сіндінга, його мислення у цілому (хоча він був і симфоністом, і скрипалем). Модуси «цілісність», «експресивність», «енергійність» сприяють поглибленому визначенню творів Сіндінга як композитора-романтика, розумінню ускладнення музичної мови до якості полімелодизму, гомофонно-поліфонічного викладу, що не може не впливати на **піанізм як стильовий чинник**, наскрізного для усіх фортепіанних творів композитора. Він чітко розумів і враховував вимоги віртуозності – обов'язкового модусу фортепіанного виконавства, що спирається на ігрову логіку композиції. У дослідженні виокремлено типові, найбільш характерні «ігрові модуси» в звуковій структурі фортепіанних творів К. Сіндінга, які відрізняються співвідношенням фактурно-регістрових, метро-ритмічних та віртуозно-технічних параметрів.

Таким чином, наукове обґрунтування творчого мистецького проекту засвідчило, що фортепіанний стиль К. Сіндінга репрезентує національну приналежність до норвезької музичної культури на засадах універсалізації та концептуалізації романтичного світовідчуття як *історико-стильової парадигми*. Це відбувається завдяки трактуванню фортепіано як *інструменту авторського самовираження*.

Музична стилістика, що має норвезьке забарвлення (мелоформули на трихорді I-VII-V, або характерний поступово-висхідний рух мелодії, що доходить до VII# ступеню й без розв'язання переходить до квінтового тону

тоніки; варіаційний розвиток, активна ритміка, народні пісенно-танцювальні інтонації) складає «національний ген» композиторського письма К. Сіндінга (разом з картинним звукописом суворої норвезької природи). Він використовував класико-романтичні методи, урізноманітвивши гармонічне письмо (акцентування колористичної функції акордів, милування фарбами витриманих співзвуч, контрасти далеких тональних співвідношень, що вказує на постромантичну приналежність його творів).

Як наслідок, рівні стилістичної означеності елементів музичної мови в творах для фортепіано К. Сіндінга відбивають *еволюцію індивідуального композиторського стилю*, характеризуючи національний дух, психологію світовідчуття романтика (драматизм у поєднанні з тонким ліризмом, психологічна насиченість) в парадигмі загальноєвропейського романтизму з «національним обличчям».

До складників стильової системи фортепіанних жанрів К.Сіндінга відносяться: «вкраплення» в мелос національних сегментів пісенності/танцювальності, монотематизм, оркестрова насиченість, щільність, багатство тембрової палітри з ефектами інструментального звуконаслідування, складність часової організації, в якій переважають синкопи, поліритмія, мішані метри. Непорушною залишається формотворча роль циклічності.

Явище творчого синтезу (на рівні національно-стильової обумовленості та індивідуального композиторського мислення) пояснює особливу увагу до співіснування ознак постромантичного та неокласичного мислення. Номінація дефініцій «національний романтизм» та «постромантичне мислення» постає у фокусі актуальних проблем методології аналізу музичного стилю. Такий історико-інтерпретативний підхід до творчості норвезького класика глибше розкриває значимість К. Сіндінга в контексті європейської культури межі XIX – першої половини XX століть.

Ключові слова: *норвезька музика*, композиторське мислення, європейська традиція, національна музична мова, стильова парадигма,

звуковий образ фортепіано, соната, концерт, жанр мініатюри, циклічність, романтичне світовідчуття, виконавський аналіз, піанізм.